

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
privind controlul constituționalității Legii nr. 1367-XIV
din 10 noiembrie 2000 "Pentru completarea unor acte legislative"*

Nr.11 din 15.02.2001

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.25-26/10 din 01.03.2001

* * *

* M.O., 2000, nr. 146, art. 1092.

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:
Gheorghe SUSARENCO - președinte
Mihai COTOROBAI - judecător-raportor
Constantin LOZOVANU - judecător
Ion VASILATI - judecător

cu participarea grefierului Corina Popa, deputatului în Parlament Anatol Ciobanu, autorul sesizării, reprezentantului permanent al Parlamentului la Curtea Constituțională Ion Creangă, călăuzindu-se de art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. a) și art. 16 alin. (1) din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul privind controlul constituționalității Legii nr. 1367-XIV din 10 noiembrie 2000 "Pentru completarea unor acte legislative".

Temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputatului în Parlament Anatol Ciobanu, depusă la 29 noiembrie 2000, în conformitate cu art. 24 și 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 38 și 39 din Codul jurisdicției constituționale.

Prin decizia Curții Constituționale din 11 ianuarie 2001 sesizarea a fost acceptată pentru examinare în fond și înscrisă în ordinea de zi.

Examinînd materialele dosarului, punctele de vedere comunicate de Parlament, Președintele Republicii Moldova, Guvern, Ministerul Justiției, Curtea Supremă de Justiție, Judecătoria Economică și Procuratura Generală, audiind informația prezentată de judecătorul-raportor, argumentele expuse de autorul sesizării și reprezentantul Parlamentului,

Curtea Constituțională

a c o n s t a t a t :

1. La 10 noiembrie 2000 Parlamentul a adoptat Legea organică nr. 1367-XIV "Pentru completarea unor acte legislative" (în continuare - Legea nr. 1367-XIV).

Prin art. I, II și IV din această lege, în Codul civil s-a introdus art. 95, în Legea cu privire la proprietate nr. 459-XII din 22 ianuarie 1991 art. 11 s-a completat cu alin. 5 și în Codul de procedură civilă s-a adăugat art.408/1, toate completările avînd următorul cuprins: "Bunurile proprietate publică a statului din sectoarele strategice ale economiei (energetică, telecomunicații, transporturi), care fac parte componentă din procesul tehnologic continuu, precum și resursele naturale, nu pot fi urmărite pe baza pretențiilor creditorilor".

Potrivit art. V, prevederile art. I, II și IV din Legea nr.1367-XIV se extind asupra raporturilor juridice apărute începînd cu 1 ianuarie 1999.

În ședința Curții Constituționale autorul a extins obiectul sesizării, solicitînd controlul constituționalității art. III din Legea nr. 1367-XIV, prin care art. 4 alin. (1) din Legea taxei de stat nr. 1216-XII din 3 decembrie 1992** s-a completat cu punctul 16), care

prevede că întreprinderile de stat "Moldtranselectro", "Termotehservice" și Societatea pe Acțiuni "Termocom" sînt scutite de plata taxei de stat în instanțele judecătorești în cazul intentării acțiunilor privind perceperea forțată a datoriilor pentru energia electrică și termică consumată de debitori.

** M.O., 1999, nr.133-134, art.655.

2. Autorul sesizării consideră că modificările operate prin Legea nr. 1367-XIV în Codul civil, Legea cu privire la proprietate și Codul de procedură civilă contrazic art. 126 alin. (1) și alin. (2) lit. b) și art. 127 alin. (4) din Constituție. În opinia sa, faptul că bunurile statului din energetică, telecomunicații și transporturi nu pot fi urmărite pe baza pretențiilor creditorilor defavorizează agenții economici ce administrează această proprietate, deoarece nici băncile, nici alți agenți economici, ținînd cont de această stare de lucruri, nu le vor acorda credite pe nici o cale. Astfel, întreprinderile cu capital preponderent de stat, care activează în aceste sectoare, sînt puse în condiții inegale cu alți agenți economici, iar lipsa creditelor necesare le poate conduce la faliment.

Totodată, conferind prevederilor contestate acțiune retroactivă, legislatorul a pus creditorii în imposibilitatea de a-și recupera creditele deja acordate întreprinderilor din energetică, telecomunicații și transporturi.

Autorul sesizării remarcă, de asemenea, că sintagma "bunurile:, care fac parte componentă din procesul tehnologic continuu" nu este concretă și face posibilă punerea sub incidența prevederilor contestate a oricărui bun al întreprinderilor de stat din sectoarele strategice nominalizate, iar introducerea în textul contestat a sintagmei "precum și resursele naturale" este nejustificată, deoarece, potrivit art. 127 alin. (4) din Constituție, resursele naturale fac obiectul exclusiv al proprietății publice și, deci, sînt apriori inalienabile și imprescriptibile.

3. Analizînd art. 95 din Codul civil, art. 11 alin. 5 din Legea cu privire la proprietate și art. 408/1 din Codul de procedură civilă, Curtea Constituțională observă că prevederile acestora reglementează raporturi referitoare mai întîi la proprietatea publică a statului ca principiu constituțional (art. 9), apoi la proprietatea publică a statului din sectoarele strategice ale economiei naționale și ca principiu constituțional, și ca expresie materială al acestor raporturi (art. 127 alin. (4) din Constituție).

Deși prevederile contestate textual sînt identice, ele reglementează, în fiecare caz aparte, raporturi individuale și fac parte din ramuri separate ale dreptului. Curtea relevă că reglementările contestate generează temeieri juridice contrare atît unor prevederi ale actelor normative respective, cît și unor dispoziții constituționale.

Stabilind prin art. 95 din Codul civil restricția privind urmărirea bunurilor proprietate publică a statului din sectoarele strategice ale economiei, legislatorul a ignorat dispozițiile generale ale codului, în special prevederile cu privire la obligații, garanțiile și condițiile generale de executare a acestora. Potrivit art. 155 din Codul civil, în virtutea unei obligații, o persoană (debitorul) este datoare să îndeplinească în favoarea unei alte persoane (creditorul) un anumit act, bunăoară: să transmită un bun, să execute o lucrare, să plătească o sumă de bani ș.a.m.d., sau să se abțină de la anumite acte, iar creditorul are dreptul să ceară debitorului îndeplinirea obligației.

Astfel, odată cu operarea completărilor contestate, drepturile și obligațiile persoanei ce decurg din statutul său de creditor și aparțin

acesteia în virtutea legii sau contractului încheiat cad sub incidența prevederilor art. 95 din Codul civil, care restrâng exercițiul drepturilor sale de creditor, drepturi care au luat naștere pînă la adoptarea Legii nr. 1367-XIV.

Nespecificînd cazurile pentru care a restrîns exercițiul drepturilor creditorului, legislatorul nu s-a conformat prevederilor art. 54 din Constituție. Or, potrivit art.54 alin.(2) din Constituție, restrîngerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

4. Dreptul de proprietate publică aparține statului sau unităților administrativ-teritoriale (art. 127 alin. (3) din Constituție), iar dreptul de proprietate privată aparține atît persoanelor particulare, cît și statului și unităților administrativ-teritoriale. Totalitatea bunurilor statului și ale unităților administrativ-teritoriale include bunurile domeniului public și bunurile domeniului privat. Bunuri ale domeniului public sînt cele stabilite în art. 127 alin. (4) din Constituție, precum și alte bunuri stabilite de lege, acestea fiind imprescriptibile, inalienabile, iar bunurile domeniului privat se supun regimului de drept comun, se află în circuitul civil și deci sînt alienabile și prescriptibile.

Legislativul, prin Legea nr. 1367-XIV, a scos din circuitul civil bunurile statului din sectoarele strategice ale economiei și a atribuit acestora statutul de bunuri ale domeniului public. Supuse regimului de drept comun, aceste bunuri serveau ca garanție pentru executarea unor obligații contractuale.

Curtea Constituțională este de acord cu punctul de vedere al autorului sesizării despre sensul neuniform al sintagmei "bunurile proprietate publică a statului din sectoarele strategice ale economiei (energetică, telecomunicații, transporturi), care fac parte componentă din procesul tehnologic continuu".

Curtea consideră că prevederile art. I, II și IV din Legea nr. 1367-XIV nu se înscriu în cadrul constituțional prevăzut de art. 126 și art. 127 alin. (4).

Argumentele menționate sînt juste în totalitate și pentru concluzia despre neconstituționalitatea art. III din Legea nr. 1367-XIV, prin care Legea taxei de stat a fost completată cu prevederea conform căreia întreprinderile de stat "Moldtranselectro", "Termotehservice" și Societatea pe Acțiuni "Termocom" au fost scutite de plata taxei de stat în instanțele judecătorești. Economia acestor subiecți este un segment al economiei Republicii Moldova, care, conform art. 126 alin. (1) și (2) lit. b) din Constituție, este economie de piață, de orientare socială, se bazează pe proprietatea privată și pe proprietatea publică, antrenate în concurență liberă; statul trebuie să asigure libertatea comerțului și activității de întreprinzător, protecția concurenței, crearea unui cadru favorabil valorificării tuturor factorilor de producție.

5. Prin extinderea prevederilor art. I, II și IV din Legea nr. 1367-XIV asupra raporturilor juridice apărute începînd cu 1 ianuarie 1999 legislativul a depășit limitele art. 76 din Constituție, fiindcă a conferit prevederilor contestate acțiune retroactivă.

Potrivit Hotărîrii Curții Constituționale nr. 32 din 29 octombrie 1998 "Privind interpretarea art. 76 din Constituție"* , legea publicată în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova" intră în vigoare la data publicării, inclusiv în cazurile cînd această dată nu este prevăzută expres în textul legii, sau la data prevăzută în textul ei, dar care nu poate precede data publicării legii.

* M.O., 1998, nr. 100-102, art. 42.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 7, art. 140 din Constituție, art. 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 62 lit. a) din Codul jurisdicției constituționale,
Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E :

1. Declară neconstituțională Legea nr. 1367-XIV din 10 noiembrie 2000 "Pentru completarea unor acte legislative".

2. Prezenta Hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

Președinte

Gheorghe SUSARENCO

Chișinău, 15 februarie 2001.

Nr. 11.